

Stálé přezvědné oddíly u pěších pluků.

Studie kpt. Josefa Nováka o tomto předmětu¹⁾ je velmi zajímavá a přesvědčivá. Měl jsem v době své válečné služby často příležitost poznati úkoly přezvědných oddílů u pěších pluků. Zejména jsem poznal nevýhody náhodného sestavování přezvědných oddílů podle potřeby.

U pěšího pluku, kam jsem přišel v září 1915 jako kadet-aspirant, byly několikrát vysílány silné přezvědné oddíly. Když se po ústupu Rusů v roce 1915 fronta opět ustálila, byl v úseku mého pluku mezi oběma frontami široký pruh území. Jakmile došly doplňky od náhradního praporu, byla hned snaha zjednatí dotyk s nepřítelem, který se mezitím již opevnil na posici pro něj výhodné. Docházelo pak k vysílání přezvědných oddílů buď ze skutečné potřeby získati zprávy o nepříteli neb i jen proto, aby se mohla hlásiti „nahoru“ nějaká činnost a aby bylo zajato několik nepřátel. Přezvědné oddíly, které byly vysílány, měly za úkol též rušit protivníka v jeho pracích a ničit opěrné body, ale neslyšel jsem, že by byly tento úkol někdy splnily. Příčina byla v tom, že byly sestavovány podle potřeby z dobrovolníků na výzvu plukovního velitelství. Dobrovolníci se hlásili často proto, aby „to“ měli odbyto a nemusili jíti jindy na podnik snad nebezpečnější, nebo též proto, aby snadno získali vyznamenání. Sám jsem se zúčastnil jedné takové výpravy, ke které jsem neměl nejmenší chuti, jen na výzvu svého velitele setniny. Přezvědný oddíl byl tedy tenkrát sestaven zcela náhodně, z lidí od celého pluku a k tomu ještě večer, téměř za tmy. Jako velitel čtyř jsem ten den viděl své mužstvo po prvé. Neznal jsem ani jména svých poddůstojníků, ani jsem neznal všechny důstojníky od druhých čet. S velitelem přezvědného oddílu (který měl sílu plné pěší roty) jsem se též setkal po prvé a z různých důvodů jsem mu nedůvěřoval. Sešli se tedy lidé neznámí a o nějakém vzájemném porozumění nebo souhře nemohlo býti řeči. Výsledek dopadl podle toho. Mužstvo, které nebylo pro přezvědnou službu vůbec cvičeno, nechovalo se dosti tiše, což bylo příčinou stálého napomínání a nervosity velitele, která přešla pak i na mužstvo. Mužstvo se též brzo unavilo a ztratilo zájem o celou věc. Vyslání patrači a hlídki se dlouho nevraceli, někteří ztratili s námi spojení, a když konečně došlo k dotyku s nepřítelem, nevydržela část mužstva v prudké nepřátelské palbě, obrátila se na útěk a strhla s sebou i ostatní mužstvo. Tento případ byl pro mne názorným příkladem, jak se přezvědné oddíly sestavovati nemají.

¹⁾ Voj. rozhledy 1930 (XI), čís. 1, str. 13.

Později, ještě na podzim 1915, byly zřízeny stálé přezvědné oddíly u každého praporu v síle asi jedné pěší čety. Byl jsem velitelem takového oddílu delší dobu a také tu jsem nabyl neblahých zkušeností.

Ani tyto oddíly nebyly sestavovány z vybraného mužstva, nýbrž každá ze čtyř rot praporu přidělila část. Měl jsem se svou četou obsazen opěrný bod za levým křídlem pluku. Oděv a strůj, výzbroj a střelivo dostával každý muž od své rot. Kázeňsky bylo mužstvo podřízeno též velitelům svých rot. Chtěl-li jsem tedy někoho potrestati, musil jsem jej poslati k jeho veliteli roty, na jehož rozhodnutí o výši trestu jsem neměl valného vlivu. Naproti tomu jsem nemohl zabrániti potrestání muže, když byl podle mého přesvědčení nevinen, ale podle mínění velitele roty vinen — na př. za ztrátu součástek strůje při průzkumu terénu a p. Na výběr mužstva jsem neměl nejmenšího vlivu a často jsem dostal lidi, kterých se chtěli u rot zbavit.

Výzbroj byla nedokonalá. Neměl jsem ani kukátka, ani kompasu. Mužstvo bylo vyzbrojeno jen puškami. Ručních granátů se lidé báli, poněvadž s nimi většinou neuměli zacházet, nejsouce v tom cvičeni. Pojitka nebyla žádná.

Přece však jsem měl mužstvo delší dobu a znal jsem lépe jeho povahu, schopnosti, vlohy a spolehlivost, nežli tomu bylo u náhodně sestavovaných přezvědných oddílů. Mohl jsem na hlídky vybrati lidi způsobilější. Duch pospolitosti byl lepší, poněvadž se mužstvo vespolek znalo.

Přezvědnou četou disponoval prapor a zaměstnával ji často tak, že se to nesrovnávalo s jejím účelem. Kromě přezvědů dávala četa též povysunuté polní stráž a p. V zimě 1915/16 jsem chodil na důstojnickou polní stráž jeden den od 18 do 24 hod., druhý den od 24 hod. do 6 hod., třetí den jsem měl noční průzkumnou hlídku a teprve čtvrtou noc jsem měl volnou. Mužstvo bylo zaměstnáváno podobně. Za dešťů, plískanic a vánic, které na podzim a počátkem zimy panovaly, kdy jsme se brodili v blátě a v sněhových závějích, byla naše služba vysilující a proto jsme byli brzy unaveni, ztratili jsme zájem o věc a pracovali jsme mechanicky. Při tom nedostávaly přezvědné čety žádných výhod ani přílepšení, zkrátka, bylo od nich mnoho žádáno, ale málo jim dávano. Proto jsem byl rád, když jsem se vrátil opět jako velitel čety k rotě.

Z tohoto krátkého vyličení mých zkušeností je vidět, že zřízení zvláštních stálých přezvědných oddílů, podřízených přímo velitelství pluku, bylo by lze se stanoviska vojáka jen vítati. Ale i se stanoviska intendanta je zřízení přezvědných rot jako hospodářských setnin žádoucí.

Přezvědná setnina bude míti zvláštní úkoly a bude třeba dáti jí zvláštní ústroj. Vydávání, konservování, opravování a účtování tohoto ústroje bude snazší, bude-li soustředěn u jediné hospodářské setniny. Normální ústroj mužstva přezvědné roty se opotřebí rychleji nežli u jiných setnin; výměnu bude lze u ní spíše provést. Velitel vojskového tělesa bude moci spíše poskytnout mužstvu přezvědné roty přílepšení k dávce proviantu, než kdyby mužstvo bylo rozseto u různých setnin. Konečně při přezvědech na delší dobu bude nutno vzíti s sebou více proviantu a takové opatření se vždy lépe a rychleji provede u stálé hospodářské setniny nežli u náhodně sestaveného detašmá.

U stálé hospodářské setniny nebude činit obtíže příprava stravy, poněvadž setnina má svou převoznou kuchyni, kdežto pro náhodně sestavený oddíl by bylo nutno kuchyni nebo varnice teprve sháněti.

Při návrhu na organizaci přezvědné roty se kpt. Novák nezmiňuje o výbavě proviantem.

Jsem toho názoru, že by přezvědná rota měla mít u sebe (na kuchyňském voze) nejméně dvě záložní dávky proviantu a ještě vždy nějakou zásobu drobného proviantu (rýže, krup, makaronů, sušené zeleniny), aby bylo lze zlepšiti stravu při přípravě ze záložní dávky. V pohybné válce by u přezvědné roty docházelo ke konsumci záložní dávky asi dosti často a pak by požívání pouhé nedoplněné záložní dávky jednak nestačilo k řádné obživě při zvýšené námaze, jednak by určitě mělo neblahý vliv na zdravotní stav mužstva. Kromě doplňku záložní dávky by byly na kuchyňském voze ještě přídavky proviantu (tvrdý sýr, slanina, suchý salám, čokoláda a p.). Dále by na kuchyňském voze byla rotní kancelář, náčiní řemesníků se správkovým materiálem a zavazadla důstojníků. V zájmu co největší pohyblivosti by měl být kuchyňský vůz co nejméně zatížen. Proto je třeba odhadnouti jeho náklad:

Hrubá váha:

Normální dávka potravin pro 161 mužů po 1500 g hr. váhy	241,50 kg
2 záložní dávky potravin pro 161 mužů: 322 mas. konzervy	132,00 kg
644 kg sucharů	67,00 kg
644 dávky kávových konserv po 40 g	30,00 kg
Normální dávka sena a ova pro 11 velkých a 2 malé koně	140,00 kg
Záložní dávka ova pro týž počet (druhou dávku má kůň u sebe)	45,00 kg
Rotní kancelář, řemeslnické náčiní a materiál	50,00 kg
Zavazadla 4 důstojníků a rotmistra	75,00 kg
Přídavky po 5 dkg a doplňky z dávky po 20 dkg na muže	40,00 kg
Celkem	820,50 kg

Připočítáme-li k tomu ještě různý jiný náklad, který každá setnina s sebou vždy veze (na př. nádoby na donášení stravy nebo kotlíky na přípravu stravy pro odloučené čety nebo hlídky), vidíme, že by celkové zatížení vozu bylo 1000 kg a že by tedy bylo nutno mít u přezvědné roty dva kuchyňské vozy, aby bylo o ni materiálně dobře postaráno a aby byla zaručena její pohyblivost. Početní stav roty by se tím zvýšil o vozku a o dva velké koně.

Kpt. Novák neuvádí v svém návrhu organizace přezvědné roty ani dva proviantní vozy, které by měla jako každá jiná setnina pěšího pluku. Těmito vozy disponuje velitel pluku, takže pro vlastní organizaci přezvědné roty nemají významu. Nesmí se však na ně zapomínati, poněvadž se jimi zvýší počet mužstva u pluku o dva a počet koní o čtyři velké.

Samostatná přezvědná rota by se jistě osvědčila a konala by veliteli pluku cenné služby. Její činnost by se mohla vyzkoušeti již v míru při závěrečných polních cvičeních. I při omezené mírové organizaci a při krátkém trvání manévrů by se ukázala její cena a potvrdila potřeba.